

Suomen luonnonsuojeluliitto Satakunnan piirin ja Suomen luonnonsuojeluliitto Porin näkemys Satakunnan 2050 maakuntakaavan suunnitteluun

Strategiat ja selvitykset joihin näkemys pohjataan

-[EU:n Biodiversiteettistrategia](#)

-Suomen luontopaneelin [kannanotto](#) biodiversiteettistrategian toteutusta koskien

-[Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet](#) (VAT),

ote Satakunnan maakuntakaavan 2050 osallistamis- ja arviointisuunnitelmasta:

“Alueidenkäyttötavoitteiden avulla taitetaan yhdyskuntien ja liikenteen päästöjä, turvataan luonnon monimuotoisuutta ja kulttuuriympäristön arvoja sekä parannetaan elinkeinojen uudistumismahdollisuuksia. Niillä myös sopeudutaan ilmastonmuutoksen seurauksiin ja sään ääri-ilmiöihin. “

-Maailman ilmastopaneelin [IPCC:n raportit](#)

(Ympäristöministeriön ja VTT:n tiedote uusimmasta IPCC-raportista luettavissa [täällä](#))

-[LULUCF-asetus](#)

-[Suomen ilmastopaneelin](#) kannanotot, eritoten metsien hiilinieluja käsittelevä [raportti 3/2022](#)

-Sitran julkaisu [Kestävää kasvua kiertotalouden liiketoimintamalleista](#)

SLL Porin ja SLL Satakunnan piirin esittämät **yleiset tavoitteet:**

Satakunnan maakuntakaavan tulee mahdollistaa ekosysteemiltään elinvoimainen ja monimuotoinen, hiilineutraali, mahdollisimman omavarainen, viihtyisä ja terveyttä tukeva maakunta.

Osatavoite 1: luonnon monimuotoisuuden suojelu ja edistäminen

Kolmannes Satakunnan maa- ja merialasta luonnolle biodiversiteettistrategian mukaisesti

Satakunnan maakuntakaavan tulee olla linjassa EU:n biodiversiteettistrategian ja Suomen luontopaneelin suosituksen kanssa, alla ote Suomen luontopaneelin [kannanotosta](#):

“EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteena on saada luonnon monimuotoisuus elpymään vuoteen 2030 mennessä. Strategiassa on kolme suojelualueisiin liittyvää tavoitetta: 1) oikeudellisen suojelun piirissä tulee olla vähintään 30 prosenttia EU:n maa- ja merialueista, 2) tästä vähintään kolmannes eli 10 prosenttia pinta-alasta on suojeltu tiukasti ja 3) pinta-alasta riippumatta kaikki jäljellä olevat luonnontilaiset metsät ja

vanhat metsät on suojeltu tiukasti. Lisäksi strategian mukaan suojelu tulee kohdentaa alueisiin, joilla on suuri monimuotoisuusarvo tai -potentiaali.

Suomen luontopaneeli katsoo, että paras luonnonsuojelullinen hyöty saadaan kohdentamalla metsien lisäsuojelu alueellisesti tasaisesti siten, että 10 prosentin tiukan suojelun minimimitavoite saavutetaan jokaisessa maakunnassa.

Luontopaneelin mietinnön mukaan luonnon monimuotoisuuden turvaava ja käytännöllinen tarkastelumittakaava on maakunta.

Erilaiset luontotyypit ja kasvupaikat tarjoavat elinympäristöjä erilaisille lajeille. Tästä syystä suojelutavoite on jyvitetty erikseen metsä- ja kitumaalle sekä lisäksi metsämaalla vielä pääpuulajien mukaisesti mänty-, kuusi- ja lehtipuuvaltaisille metsille.

”Suojelualueiden tasainen jakautuminen maakunnittain on perusteltua myös kansalaisten alueellisen oikeudenmukaisuuden näkökulmasta. Suojelu turvaa luonnon tarjoamat moninaiset ekosysteemipalvelut, jotka edistävät esimerkiksi terveyttä, hyvinvointia ja virkistäytymistä, ja nämä palvelut ovat mitä suurimmassa määrin sidoksissa maantieteelliseen sijaintiin”, huomauttaa Luontopaneelin puheenjohtaja Janne Kotiaho.”

Käytännön toteutusehdotuksia Satakunnan luonnon monimuotoisuuden suojelemiseksi

SLL Pori ja SLL Satakunnan piiri esittävät että tiukan suojelun 10% tavoitteessa eteenpäin pääsemiseksi Satakuntaan perustetaan 3 uutta kansallispuistoa:

Joutsijärvelle

Pinkijärvelle ja

Koskeljärvelle.

Lisäksi luontoarvoiltaan muut arvokkaat alueet tulee saattaa tiukan suojelun piiriin välittömästi.

Mikäli maa- ja merialan luontoarvoiltaan merkittävien kohteiden löytymisessä 10% maakunnan pinta-alaa vastaten ilmenee vaikeuksia, tulee tiukan suojelun piiriin silloin ottaa luonnonarvoiltaan myös vähempiarvoisia alueita siten, että ne liittyvät ekologisen verkoston periaatteiden mukaisesti luontoarvoiltaan monimuotoisempiin, arvokkaampiin alueisiin. Tavoitteena tulee olla -tarvittaessa ennallistavilla toimenpiteillä prosessia tukien- se, että 2050 Satakunnan maa- ja meri-pinta-alasta on 10% tiukan suojelun ansiosta saavuttanut luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta katsoen korkean tason.

Oikeudellisen luonnonsuojelun piiriin tulee biodiversiteettistrategian mukaisesti saattaa vähintään 30% Satakunnan maa ja meri-pinta-alasta.

10%:n ollessa tiukan suojelun piirissä voi 20% luonnonsuojelualueista olla myös metsätaloudeksi käytössä silloin kun metsätaloudella tarkoitetaan

-sienten ja marjojen keruualueita

-jatkuvan kasvatuksen metsiä joista otetaan puuta säästään

-metsä- ja luontoalueiden virkistyskäyttöä siten että käytöstä ei aiheudu alueen luonnolle huomattavaa haittaa

Harkinnanvaraisesti voidaan myös laskea oikeudellisen suojelun piiriin sellaisia maatalousalueita joissa ylläpidetään perinnebiotooppeja sekä monikerroksellisen, monilajisen, monimuotoisen ruokaviljelyn alueita (ruokametsiä) jotka ylläpitävät riittäviksi arvioituja pölyttäjäkantoja sekä maatalouslajiston monimuotoisuutta (maatiaislajien kantoja).

Oikeudellisen suojelun piiriin saattaminen 30% maa- ja meri-pinta-alasta on vähimmäistavoite ja se on tarpeen toteuttaa viipymättä.

On esitetty asiantuntija-arvioita että 50%: maa- ja merialasta suojeluun saattaminen olisi realistisempi vähimmäistavoite lajikadon pysäyttämiseksi. Tulevaisuuden Satakunnan elinkelpoisuuden kannalta suositeltavinta olisi että 2050 suojeltujen alueiden pinta-aloja on valmius nostaa 50%:iin

Vesistöjen suojeleminen osaksi maakuntakaavaa

Karvianjoen, Kokemäenjoen ja Eurajoen vesistöille toteutetaan esteettömät kulkuyhteydet vaelluskaloille, tarvittaessa yhteistyössä naapurimaakuntien kanssa.

Vesistöt kunnostetaan monimuotoisuutta tukeviksi valuma-aluelähtöisellä suunnittelulla, huomioiden myös kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmat

Jokien ja purojen varsille on tarpeen määrätä riittävän leveät suojakaistat ja-vyöhykkeet (perustuen kulloinkin parhaaseen käytössä olevaan tietoon). Vesistöihin kohdentuneista haitallisista maatalous- ja kemikaalipäästöistä on päästävä eroon ja reilut suojakaistaluonnonalueet jokien ja purojen varsilla auttavat tavoitteen saavuttamisessa.

Rakentaminen ranta-alueille tulisi tulevaisuudessa kieltää kokonaan sekä luontoarvojen suojelun vuoksi että rakennuksille tulvista aiheutuvien rakenneaurioiden vuoksi kun veden pinnat tulevaisuudessa yhä enemmän heittelevät.

Osatavoite 2: ilmastokriisistä selviytyminen

Satakunnan hiilineutraaliuden saavuttamiseksi maakuntakaavaan tulee laskea ja määrittää riittävät hiilivarastoina ja -nieluinä toimivat luontoalueet varovaisuusperiaatetta noudattaen

Suomen ilmastopaneeli on tuoreessa raportissaan kommentoinut metsähakkuiden merkitystä hiilitaseeseen, alla otteita Suomen ilmastopaneelin tiedotteesta 12.5.2022

maaliskuussa 2022 ilmestynyttä [Metsät ja ilmasto: hakkuut, hiilinielut ja puun käytön korvaushyödyt](#) -raporttia koskien:

“Maltilliset hakkuut mahdollistavat ilmastotavoitteiden ja metsien käytön yhteensovittamisen

Suomessa metsien hakkuiden lisääminen nykytasosta ei edistä ilmastonmuutoksen hillintää, jos puusta valmistetaan nykyisen kaltaisia tuotteita, kertoo Suomen ilmastopaneelin tuore metsien käytön ilmastovaikutuksia tarkasteleva raportti. Suomen ja EU:n ilmastopoliitiikka sallii hakkuiden lisäämisen, jos maankäyttösektorin nettonielutavoite saavutetaan. Hakkuiden lisäämistä tulisikin tarkastella varovaisuusperiaatteen mukaisesti niin, että sovitut maankäyttösektorin ilmastotavoitteet ja luonnon monimuotoisuustavoitteet saavutetaan, raportti painottaa.

...”Usein esitetty ajatus, että hakkuut lisääisivät metsien hiilinielua Suomessa jo keskipitkällä 30–80 vuoden aikavälillä, on virheellinen, sillä metsästä poistettu puumäärä vähentää hiilivarastoa pitkäksi ajaksi”, (Jyri) Seppälä (Suomen ilmastopaneelin jäsen ja Suomen ympäristökeskuksen professori) toteaa.

Hakkuiden aiheuttama suuri hiilinielun menetys johtuu pitkälle siitä, että Suomen metsät ovat vielä keskimäärin nuoria ja metsien hakkuuintensiteetti on korkea suhteessa puuston kasvuun. Kun hyväkasvuista puustoa hakataan, sen kasvupotentiaalia ei hyödynnetä täysmääräisesti.

Lähitulevaisuudessa nielun kehitykseen liittyy (...) suurta epävarmuutta, ja riski nielujen riittävydestä korostuu, mitä suurempi hakkuutaso on.

Suomen metsien hiilinielujen kehitykseen liittyy epävarmuuksia, kuten ilmastonmuutos ja sen myötä lisääntyvät metsätuhot, joita ei mallilaskelmissa pystytty ottamaan huomioon.

Maankäyttösektorin nettonielua tulee vahvistaa

Suomen hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen edellyttää maankäyttösektorin nettonielun vahvistamista. Ilmastopaneelin hiljattain julkaisema raportti osoittaa, että esimerkiksi turvemaiden merkittäviä päästövähennysmahdollisuuksia on toistaiseksi hyödynnetty vain vähän.”

Satakunnan maankäyttö on syytä suunnitella huolella siten, että se edesauttaa ilmastokriisistä selviytymistä mahdollisimman paljon.

Suojeltujen luontoalueiden kasvattaminen biodiversiteettistrategian mukaisesti on tärkeää myös ilmastokriisistä selviämisen kannalta.

Sellaiset pienet pellot, joilla ei ole merkitystä elintarviketuotannon kannalta vaan joita lähinnä viljellään pinta-aratukien vuoksi esitetään metsitettäväksi. Käytöstä poistuneille turvetuotantoalueille suunnitellaan ja toteutetaan ilmastonsuojelua ja monimuotoisuutta tukevia toimenpiteitä.

Osatavoite 3: viihtyisämpiä, terveellisempiä ja turvallisempia asuinalueita **Ekosysteemipalvelut osaksi maakuntakaavaa ja yhdyskuntasuunnittelua**

Luontoalueet ovat tärkeitä paitsi ekosysteemin monimuotoisuuden eli elinvoimaisuuden kannalta sekä ilmastokriisistä selviytymisen kannalta myös ihmisten hyvän elämän perusedellytysten kannalta.

Puhdas ja elinvoimainen maaperä, kasvillisuus ja metsät, pölyttäjät, kalaisat vesistöt ja viljelylle suotuisa ilmasto ovat ruokaturvan perusedellytys.

Kansanterveyden edistämisen keinona mahdollisuus päästä kävellen lähiluontoon on tehokkaimpia ellei tehokkain, halvin ja demokraattisin tapa luoda puitteet terveelle elämälle; vehreämmillä asuinalueilla ihmiset elävät [tutkitusti](#) onnellisempina, terveempinä ja pidempään. Välitön pääsy lähiluontoon/ asuinalueen ekosysteemiverkostoon pitäisi mahdollistaa kaikille.

Asuinalueilla luontoalueet, etenkin kasvillisuus ja puusto vaikuttavat mikroilmastoon, ilman puhtauteen ja kosteuteen sekä hulevesiin. Luontoalueiden vaikutus tulisi suunnitelmallisesti ottaa osaksi kaavoitusta alueen turvallisuutta takaavana ja alueen arvoa nostavana tekijänä.

Säästeliäämpää ja monimuotoisempaa maankäyttöä

Kun luonnonalueille on tulevaisuudessa tarpeen varata enemmän pinta-alaa kuin mitä tähän asti on totuttu asettaa se vaatimuksen kehittää kaupunkirakennetta. Nykyistä enempää pinta-alaa ei saisi uhrata rakentamiselle vaan jo olemassaolevia rakennettuja alueita tulee kehittää. Maankäytön tulee olla monimuotoista ja säästeliästä.

Kaupungeissakin on tarpeen huolehtia ekosysteemipalveluista: maaperän, kasvillisuuden, vesireittien, ilmanlaadun ja mikroilmaston hyvästä kunnosta sekä ekosysteemin elinvoimaisuudesta (monimuotoisuudesta).

Ruokaturvaa ja ruokaomavaraisuutta lienee tarpeen kehittää siihen suuntaan että ruokaa viljellään yhä lähempänä ihmisiä, myös kaupungeissa. Maatalouden menetelmien on tarpeen kehittyä ilmastoystävällisemmiksi ja luonnon monimuotoisuutta paremmin tukeviksi. Kaupunkiympäristössä viljelyn tavaksi sopinee hyvin monimuotoinen, monilajinen, monikerroksinen ja hyödyiltään moniulotteinen

permakulttuurinen viljely, jossa osana saatuja hyötyjä ovat ruokasatojen lisäksi sosiaaliset hyödyt, työllisyyden ja osallisuuden lisääminen, psyykkisen hyvinvoinnin ja sosiaalisen verkostoitumisen lisääminen. Kaavoituksella voitaneen luoda edellytyksiä ilmasto- ja luontoystävälliselle ruokaturvalle ja ruokaomavaraisuudelle. Ne keinot mitkä kaavoituksessa voivat asiaa edesauttaa tulisi käyttää.

Energia tulisi tuottaa mahdollisimman lähellä käyttäjiä. Keskitettyjen energiateollisuusalueiden lisäksi suositeltavia olisivat myös hajautetut pienen mittakaavan ratkaisut: katoille sopivat pientuulimyllyt, aurinkopaneelit sekä luonnonilmiöihin perustuvat passiivienergia-ratkaisut.

Yhteenveto:

Luonnon monimuotoisuuden suojeleminen ja edistäminen:

Kolmannes Satakunnan maa- ja merialasta luonnolle biodiversiteettistrategian mukaisesti

Käytännön toteutusehdotuksia Satakunnan luonnon monimuotoisuuden

suojelemiseksi: 3 uutta kansallispuistoa Satakuntaan (Joutsijärvi, Pinkjärvi, Koskeljärvi), lisäksi muiden luontoalueiden suojeeluun saattaminen

Vesistöjen suojeleminen osaksi maakuntakaavaa

Vesistöt kunnostetaan monimuotoisuutta tukeviksi valuma-aluelähtöisellä suunnittelulla, huomioiden myös kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmat

Osatavoite 2: ilmastokriisistä selviytyminen

Satakunnan hiilineutraaliuden saavuttamiseksi maakuntakaavaan tulee laskea ja määrittää riittävät hiilivarastoina ja -nieluina toimivat luontoalueet varovaisuusperiaatetta noudattaen

Osatavoite 3: viihtyisämpiä, terveellisempiä ja turvallisempia asuinalueita

**Ekosysteempipalvelut osaksi maakuntakaavaa ja yhdyskuntasuunnittelua
Säästeliäämpää ja monimuotoisempaa maankäyttöä**

Porissa 27.5.2022

Sini Vuorialho
SLL Porin puheenjohtaja

Ilpo Koppinen
SLL Satakunnan piirin puheenjohtaja

Karri Jutila
SLL Satakunnan piirin sihteeri